

اصطلاحات کاربردی در شستشوی وسایل

- پاک کننده ها (*Detergent*): ماده ای است که با استفاده از پایین آوردن کشش سطحی آلودگی را می برد، به طور مکانیکی سبب دور کردن باکتری ها و عوامل آلوده و بیماری می شود و زمینه را برای گندزدایی فراهم می کند، عمدتاً قبل از عمل گندزدایی استفاده می گردند، از این دسته می توان به صابون یا پودر لباسشویی اشاره نمود که به صورت مکانیکی باعث حذف تخم انگل می گردد.
- گندزدایی (*Disinfectant*): این اصطلاحات در مورد سطوح بیجان کاربرد دارد. گندزدایی از بین بردن اشکال رویشی بالقوه خطرناک و ارگانیسم های بیماریزا بر روی سطوح و اشیاء بی جان است و نمی تواند با اطمینان کافی همه میکروب ها را نابود سازد. به عنوان مثال وسایل و ابزار جراحی، سطوح مانند دیوارها، میز، کمد و ... مورد عمل گندزدایی قرار می گیرند یا اضافه کردن کلر به آب آشامیدنی یک عمل گندزدایی می باشد.
- ضدعفونی کردن (*Antisepsis*): از بین بردن عوامل بیماریزا یا متوقف ساختن و کاهش دادن عوامل مولد آلودگی از روی سطوح جاندار به کمک مواد ضدعفونی کننده. این مواد بیشتر مانع رشد و نمو میکروب می شود و تقریباً اثرات ضد میکروبی داشته و دارای خاصیت مهارکنندگی هستند. به عنوان مثال استفاده از بتادین بر روی پوست و یا استفاده از محلول ها برای دست یک عمل ضدعفونی می باشد. برخی از نمونه های مواد ضدعفونی کننده عبارتند از: الکل ها، یدوفورها (بتادین) و ...

تفاوت گندزدا با ضدعفونی کننده:

تفاوت گندزداها و ضدعفونی کننده ها در چند مورد به طور خلاصه عبارتند از:

- گندزداها روی سطوح و اجسان بیجان مصرف می شوند در حالی که مواد ضدعفونی کننده روی پوست، مخاط و سطوح جاندار استفاده می گردد.
- گندزداها برای پوست و مخاط سالم مضرند در حالی که مواد ضدعفونی کننده روی پوست و مخاط سالم قابل استفاده و بی ضرر می باشند.
- گندزداها بیشتر خاصیت تخریب و کشتن باکتری ها (*Biocidal*) را دارند در حالی که مواد ضدعفونی کننده بیشتر مانع رشد و نمو باکتری ها میشوند. (*Biostatic*)

تقسیم بندی گندزداها براساس نوع عملکرد (سه دسته):

۱- گندزدا سطح بالا (*High Level Disinfectant*) H.L.D:

باعث کشته شدن تمام ارگانیسم ها به جز تعداد زیادی از اسپورها می شوند. این سطح از گندزدایی به عنوان استاندارد مناسب برای آماده سازی ابزارهای نیمه بحرانی حساس به گرما از جمله آندوسکوپ های فیبراپتیک و قابل انعطاف می باشد. تمامی باکتری های وژتاتیو، میکوباکتری ها، ویروس ها، قارچ ها و اسپورهای باکتری را غیرفعال می کند. گلو تارآلدئید ۲٪، پودرپرکلرین ۷۰٪، پراکسید هیدروژن ۷٪، پراکسیک اسید ۰.۲٪، غلیظ از جمله مواد شیمیایی اسپورسیدال قوی هستند که برای ضدعفونی سطح بالا به کار می روند به دلیل اثرات سمی این مواد، فقط باید در موارد محدود ذکر شده به کار روند.

۲- گندزدا سطح متوسط یا بینابینی (*Disinfectant Intermediate Level*) I.L.D:

باعث کشته شدن تمام ارگانیسم های وژتاتیو می شوند. این سطح از گندزدایی باعث از بین رفتن اسپورباکتری ها نمی شود، اما باعث غیرفعال شدن میکوباکتری و متوبرکلوزیس واریته بویس می شود که نسبت به ژرمیسیدهای شیمیایی مقاوم تر از باکتری های وژتاتیو معمولی، قارچ ها و ویروس های متوسط تا کوچک (با یا بدون پوشش چربی) هستند. محلولهای شیمیایی با قابلیت گندزدایی سطح متوسط شامل ترکیبات حاوی کلر از جمله هیپوکلریت سدیم، الکل ها با درجه خلوص بالا است.

۳- گندزدا سطح پایین (*Low Level Disinfectant*) L.L.D:

باعث غیرفعال شدن باکتری های وژتاتیو(رویشی)، قارچ، ویروس های پوشش دار از جمله: ویروس نقص ایمنی انسانی و ویروس آنفلوانزا و ویروس های بدون پوشش از جمله آدنوویروسها می شود. مواد گندزدای سطح پایین شامل الکل های رقیق شده، هیدروژن پراکسید ۳٪ و بعضی یدوفورها می باشد.

۱) گندزدای قوی high level

- عوامل اکسیدکننده
- گلو تار آلدئید
- فرمالدئید

۲) گندزدای متوسط intermediat level

- کلر و ترکیبات کلره (هیپوکلریت سدیم، کلر هگزیدین)
- ید و ترکیبات یده (لوگل، تنتورید، ترکیبات ید و فوریک)
- الکلهای (اتیل، ایزوپروپیل ۷۰٪)

۳) گندزدای ضعیف low level

- فنل و ترکیبات فنلی
- آمونیوم و ترکیبات آمونیوم
- محدوده میکروب کشی وسیع دارند ولی هاگ کش نیستند (۲٪)
- سمیت و خاصیت خوردگی کمی دارند
- هزینه کم تا متوسط دارند
- در صورت وجود مواد آلی بسیار فعال می شوند
- در بیمارستانها برای ضد عفونی سطوح و ظروف آزمایشگاهی استفاده می شود

تقسیم بندی سطوح بر اساس نوع منطقه :

۱) سطوح با آلودگی بالا یا حساس و بحرانی: Critical Devices: (High Level plution plaet) H.p.p

شامل سطوح پرتماس که مخزنی برای عوامل بیماریزا می باشند که این عوامل را بطور مستقیم یا غیر مستقیم از طریق دست کارکنان یا بیماران به سایرین منتقل می نمایند و نیازمند گندزدایی بیشتر و مراقبت در عدم آلودگی می باشد،

۲) سطوح با آلودگی سطح متوسط یا نیمه بحرانی I.Lp (Semi critical Devices: (Intermediate Level plution plaet))

شامل سطوحی است که بطور متوسط ممکن است نقش میانی در انتقال عوامل بیماریزا را داشته باشد و در دسته غیر مستقیم قرار می گیرد .

۳) سطوح با آلودگی سطح پایین یا غیر بحرانی: L.L.p (Non critical Devices): (Low Level plution plaet)

این سطوح دارای کمترین امکان خطر انتقال عوامل بیماریزایی می باشد که با گندزدهای سطح پایین و درجه رقت پایین گندزدایی می گردد.